

הלכות מגלה סימן תרצד

קדם שמתפללים מנחה (מחייב), וכן נוהגין בכל מדינות אלה. * ויש לתן שלשה חצאי גדולים בקרינת אלו, פי אין מטבצ ששם מחצית עליה מלבד זה. ובמדינות אוסטרייך יש תנו ג' חצי ווינר¹ שנקראו גם-כן מחצית, וכן לכל מדינה ומדינה. (ב) [ג] ואין חוב לתנו רק מי שהוא (ה) מבין עשרים ולמעלה. ויש אומרים שנותנים מחצית השקל לצדקה מלבד שלש מחצית אלו, ואין נוהגין כן: **ב** (ו) באין משנים מעות פורים (ז) לצדקה אחרת: הגה (ח) ונדקא הנבאים (מרוי סיך דבכא בתרא), אבל העני יכול לעשות בו (ט) מה שירצה: **ג** ואין מדקדקים במעות פורים, אלא כל מי שפושט ידו לטל נותנים לו. (י) ובמקום שנהגו לתן (יא) אף לעכו"ם, (ג) נותנים: **ד** (יב) במקום שאין עניים, יכול לעכב (יג) מעות פורים שלו לעצמו ונותנם במקום שירצה:

באר היטב

כדי לקיים מצות צדקה, כמ"ש בי"ד סימן רמח ורמט: (ג) ואין. והנה חיוקא ליכא ומנהגא איכא, דכתב לבושי: ונוהגין לתן מעות פורים בעד כל א' וא' אצלו בעד הנלדים, ונותנים המעפרות גם מהולד, הגמול, ואיכא במשנה: כל קטן שהתחיל אביו לשקל על-ידו שוב אינו פוטרק בקטום ונהיגי לתת המעות מחצית השקל לתתן אין אסור בדרך, דכל הנותן אצטמא דמנהג הותן, מ"ב סימן נד, אבל לא נפקי בזה ידי מתנות לאביונים א"כ מהלקים מהם לעניים, מ"א. ובשב של"ה המצות השקל וכ"ש מתנות לאביונים ומשלוש מנות אין בא מעות מצשה, ואם פא להוסיף מוסיף משל מצשה, מהר"ל בתשובה סימן נו. ועין כנה"ג ובה"א אהרן, ומעות שחשב בלבו מהלקים ביום פורים אינו רשאי לשנותו, ב"י בשם הג"א. ועין בי"ד ססי רינח: (ג) נותנים. ולקטתלה אין לנהוג פן לתן לעכו"ם כוכבים, מ"א:

מעות פורים לאו בשמא תלמא מלמא אלא בגביית מלמא סלמא, וכן פירש רש"י מנחת בניו מעילם לא נבו אצטמא דעניים כו', עכ"ל, מכאן שיהי דרך אותן המעומות ובהן קרב המ"ב יתנו, אבל אין להקל במחצית השקל, והאומר מנהג עמ"י מ"ש

משנה ברורה

נוהגין לתנו בשחרית קדם קריאת המגלה [מ"א]. ועכ"פ (ג) נוהגין לתן מחצית השקל קדם מנחה¹, ובשחרית מעות מגלה: (ה) **מבין עשרים ולמעלה**. והו (ד) לדעת רבי עובדיה מפרטנורא, אבל התוספות יוסטוב פתב שהפוסקים חולקים וסבירא להו דמבין י"ג ולמעלה, שהוא בכלל איש, חוב במחצית השקל, ואלוה רבה פתב דכל זה רק מדינא, אבל המנהג הוא לתן אפילו בעד בניו הקטנים¹⁸, ואשה מוצפת בעד ולד¹⁹, (ה) איכא במשנה: כל קטן שהתחיל אביו לשקל על-ידו, שוב אינו פוסק²⁰: **ב** (ו) אין משנין מעות פורים, הינו, (ו) מעות שגבה אותן הנבאי לתלקם לעניים לסעודת פורים אין יכול לשנותן²¹, לומר: דמן בפחות, והמות יפל לכיס של צדקה: (ז) אבל לוקחין צגלים לרב בקל המעות, והמוחר שלא יספיקו לאכל בפורים ימכר ויפל לכיס של צדקה [גמרא]. פתב בית יוסף בשם הפהח אש"רי, דמעות שחשב בלבו לתלקם לעניים ביום פורים אינו רשאי לשנותו, (ח) והטעם, דסבירא לה דצדקה לש לו דין הקדש וחוב לקיים מחשבתא²² אף שלא הוציא בשפתיו²³: (ז) לצדקה אחרת, אם יש מנהג באותה העיר (ט) לתת מעות פורים לתתן, אין אסור בדרך, דכל הנותן אצטמא דמנהגא הותן, אבל לא נפקי בזה ידי מתנות לאביונים (י) אפילו אם התתן הוא עני ודכיון דהוא בכלל שכירות התתן²⁴, הרי לה פורע חובו במקנת לאביונים, אלא איכא-כפן מחלקים מהם לעניים: (ח) ונדקא הנבאים, עין במגן אברהם: (ט) מה שירצה, רוצה לומר, אף ההגובים גבו המעות לצדק סעודת פורים, מפל מקום יש לעני רשות להוציאן לשאר צרכיהם²⁵: **ג** (י) ובמקום שנהגו כו', אבל בעיר (יא) שלא הרפלו עדין כפך, זה הנותן פרוטה לעכו"ם וזהל לעניים, ומראה בעצמו פאלו מקום בהם "ומתנות לאביונים": (יא) אף לעכו"ם נותנים, מפני דרכי שלום: **ד** (יב) במקום שאין עניים, ישאל: (יג) מעות פורים שלו, הינו, מה שגבו ככר ממנו ואין מוציאן למי לתלקם, ויותר נראה רוצה לומר, מה שרגיל לתן בכל שנה לצדק עניים:

שער הציון

(ג) קרימדיים: (ד) מגן אברהם: (ה) מגן אברהם: (ו) רש"י: (ז) גורא זו הובא בבית יוסף וכן גרסונו פסקא, ואף דברי"ף ורא"ש לא נזכר גורא זו, טבל מקום מספרא דגם הם מודים לדקא: (ח) בית יוסף, ועין ביורה דעה סוף סימן רנח ובהשן משפט סימן ריב סעיף ח דהביא שם דעות בזה וסיים שם דיש להחמיר: (ט) מגן אברהם בשם המשאת בנימין, דכפי מה שפרש בשערי חשוכה דקאי רק אמעות פורים ולא אמצעות השקל: (י) מחצית השקל: (יא) ומפל מקום אף בעיר חדשה, כל שיש בה דרכי שלום נותנים [מ"ז במס ב"ן]:

הראוב: 1 שם מטבצ פופן הרמ"א, 2 אוסטריה, 3 שם מטבצ אוסטרי, 4 שם מטבצ קטנה, 5 פולני.

שערי תשובה

ואלמנה וגרום, ודומה לשכינה שנאמר להחיות רוח שפלים (והשיב) ונהחיות) לב נדבאים, עכ"ל: [ג] ואין. עכ"ל. וכ"ש בקים הנהיגי לתת המעות מחצית השקל להתתן כו', במח"ש שנג בזה עיי שעות שפאל במבאי וחסר העין על סעיף ב אין משום מעות פורים כו' נעיי קאי הגריא פכבאר במ"ב וכמ"ש גדאקרים, ומעולם לא עלה על הדעת שיהיה מנהג לתת מחצית השקל להתתן, והב"ט שהוסיף בעשהו סבות מחצית השקל לא פון נזה והוא כטבל העולם לנבא צדקה שהם יד עניים לקרע פתח של עניים מצדקה זו שנותנים למחצית השקל, להפס להתתן. ויול המ"ב: מה שנותנים בכמה קהלות שנותנים מעות פורים הפל לש"ץ הקורא את המגלה לו לבדו ואין סתלקים לעניים מעות פורים ביום אי שרי למעבד הכי או צריך לטעל המטבצ משום חקא מנבת פורים כו': תשובה, ודאי דלאו שפיר למעבד הכי ומנהג פשר הוא לתתן לעניים, אמנם הינו חקא תאיר שגבו קוראי לצדק עניים כו' או שמנהג אותה העיר כו' אבל באותן מקומות שגבו קטנו לתן מעות פורים הפל לתתן הקורא המגלה אינו רוצה אסור, שקל הנותן כו' ומחשבת כ"א אצטמא דתתן ואין פאן דין מעות פורים, איצו המנהג בפני דאנשי לקרותם בשם פורים, מעות הנבאים מקרי העיר לתלק לעניים לקעידת פורים כו', משא"כ לבנות מעות כטבה"ב ע"ד לתתן הקורא המגלה והנה נקרא בשם מעות פורים,

באר הלקה

* ויש לתן שלשה חצאי גדולים בקרינת אלו. הנה דרך העולם לקרש 'חצאי גדולים' חצי גדול-פולניש, והנה טה שקורין במדינתנו (חצי גראשיו¹), ולא משמע פן בדרכי משה, עין שם, ואולי הוא שם מטבצ אחרת שנקרא פן במדינתו, שכתב שם, שחצי גדול הוא ט' פשוטי² קטנים, ובמדינתנו כעת אין לנו מטבצ זה. ולפי מדינתנו נראה דמדינא יוצא מטבצ קטנה שנקרא חצי גראש³, אבל מפל מקום אין זה מטבצ שחובה פלל⁴ אפילו אם נותן ג' חצאין, אם לא שנותן גם בעד בניו הקטנים, ודאי אינו נבאים שנותנים מתחלה בהעברה של צדקה ג' חצאי רופל-כסף, וכשכא אחר לתן המצות השקל הותן לו הנבאי פחת מעותיו הג' חצאי רופל-כסף והוא הותן אותם להעברה, אבל אין זה ספור, דאם הנבאי הותן לו רק בתורת שאלה על איתו רגעים וגם הותן אין דעתו להקנותם לצדקה, הלא אין זה נחיתה כלה והוא מערים רק לעצמו כזה, ואם פנת הנבאי בעצמו באמת להקנות לו והלא נותנם לצדקה, והו עשה רק להראשון ולא להאנשים שאחריו, כיון שכבר נעשו צדקה אין רשות להנבאי להחליטם פחת ג' חצאי גדול-פולניש; ואולי עיין שגבר נהגו פן הרי לה פאלו הנהגו בקדאי פל הנותנים לצדקה שנותנים על אפן זה שיקרה לנבאי רשות להו, והנה בזמן הגרי"א היה מצוי חצי זהוב פוליש⁵, וזהוב כמעשה רב שלא היה הותן פי אם חצי זהב אחר פוליש, אבל כעת אין מצוי מטבצ זה כלל, אם לא שימנ חצאי גדול-פולניש או חצי רופל-כסף⁶, ומו שיעורו הקדוש כרוכה הוא שכלל לתן חצי רופל-כסף אחר וקר למחצית השקל (ג) חצאי גדול-פולניש לענין מה שכתוב בפדשה ג' פצמים פרוטה, והנה יש אומרים האחרון שכתב רמ"א, אשרי טוב לו:

הלכות מנלה סימן תרצד

ביאורים ומוספים

וכן אשה שהתחילה לשקול 'מחצית השקל', או בעל שנתן עבור אשתו, דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות פורים, בלילה ההוא עמ' 15, אשרי האיש ח"ג פמ"ב אות ג) שהרי זה כנרדי צדקה ואסור להפסיק.

[משנ"ב ס"ק ו]

אין יכול לשנותו²¹ וכו', ומיכ' לקיים מהשקלה²² אף שלא הוציא בשקל²³.

21) ואף אם נתעבה לגבאי פרוטה של מגבית פורים עם מעות של צדקה אחרת, כתב הפמ"ג (א"א ס"ק ד) שהיא אינה בטילה, וצריך ליתן פרוטה מהמעות לצורך פורים.

22) ודוקא כשגמר בלבו בהחלטה שכך וכך אתן לצדקה, אבל אם רק חשב שרוצה לתת כך וכך, כתב הערוך השלחן (י"ד סי' רנח ס"ט, הובא בדרך אמונה הלכות מתנות עניים ח"ה ציון הלכה ס"ק יט) שלכל הדעות אינו חייב לקיים מחשבתו.

ואם רצה לומר בפיו מה שחשב בלבו, כתב בדרך אמונה (שם) שאינו חייב לקיים מחשבתו, שהרי לא גמר בלבו עד שיוציא מפיו.

23) ומשום כך, דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות פורים) שאין להחליט ליתן מעות לגבאי צדקה מסויים, אם יש לחוש שלא יוכל למצוא, אלא יחשוב בדעתו שאינו גומר בדעתו לתת צדקה עד שיגיע ליד המקבל. ואם החליט לתת לעני מסויים והוא אינו יכול למצוא, דעת החזו"א (דרך אמונה שם ס"ק פח) שיכול ליתנו לעני אחר. וכן דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות שם), ומשום שאפשר לסמוך על מסירת המדענה שעושים בהתרת נדרים בערב ראש השנה, כיון שהנדר היה רק במחשבתו, ויתנו לעני אחר.

ומטעם זה, אף לענין קבלת תענית, כתב השו"ע לעיל (סי' תקסב ס"ו) שאם הרדר בלבו בתפילה שהוא מקבל תענית למחר, הרי זו קבלה, ובטעם הרב כתב במשנ"ב שם (ס"ק לא) שתענית הרי היא כנרדי צדקה.

[משנ"ב ס"ק ז]

דבין יהוא בקלל שכירות התנן²⁴.

24) וכן מה שנהגים ליתן מעות פורים לכל עובדי עבודת הקדש כגון הרבנים והשמשים וכו', כתב הערוך השלחן (ס"ד) שאפילו אם הם עניים אין יוצאים בזה מצות 'מתנות לאביונים', כיון שזה אצלם כדבר קבוע וכהתחייבות, והוסיף שם, שהמנהג ליתן להם הוא נכון, כיון שעניניהם נשאות לדמי פורים.

[משנ"ב ס"ק ט]

מכל מקום יש לענין ישות להוציאן לשאר צרכיו²⁵.

25) אכן, לעיל (סי' רמב ס"ק ד) הביא שיש מחמירים שגם העני אסור לו לשנות ממגבית פורים שגבו לצורך סעודת פורים (שונה הלכות ס"ז, וראה מה שכתבנו שם).

[ביה"ל ד"ה ויש]

אבל מכל מקום אין זה מטבע חשובה קלל²⁶ וכו', או חצי רובל-כסף²⁷.

26) ובארץ ישראל שיש מטבע של חצי שקל, דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות פורים) שהיא נחשבת מטבע חשובה לצאת בה ידי חובת זכר ל'מחצית השקל'.

ובמקום שאין מטבע ששם מחצית עליה, כתב הדעת תורה (ר"ה המשך במילואים עמוד 135

[משנ"ב ס"ק ד]

למן פתחית השקל קדם מנחה¹⁷.

17) ובטעם הדבר, כתב הכף החיים (ס"ק כה) שיהיה צדקה עם התענית לכפרה.

וגם כשחל פורים במוצאי שבת התענית מוקדמת ליום ה', כתב הכף החיים (שם) שנתנים ביום התענית כדי לצרפו עם התענית לכפרה. אכן, באופן זה שהתענית מוקדמת ליום ה', כתב בשו"ת דברי יציב (או"ח ח"ב סי' רצג אות ד) שנכון ליתן גם בתענית אסתר וגם ביום הפורים.

וכן בני הרכים שאצלם התענית אינה בערב הפורים, כתב הגר"מ טוקצ'ינסקי (לוח ארץ ישראל) שנהגו ליתן 'מחצית השקל' אחר מנחה של תענית אסתר. אכן, מנהג הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פורים פ"ה סי' ט) היה ליתן 'מחצית השקל' בליל ט"ו, וכן נהג הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פמ"ב אות ב) ליתן 'מחצית השקל' בליל ט"ו קודם תפילת ערבית.

ומי שלא הספיק [או שכת] ליתן 'מחצית השקל' קודם פורים, דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות פורים) שישלים לאחר פורים [ראה במשנה שקלים פ"א מ"ג]. ודעת הגר"ש קניבסקי (ישמח ישראל פ"ה הע' 8) שיתכן שבדאי שיתן אפילו לאחר חודש אדר, כדי לקיים את המנהג של זכר ל'מחצית השקל'.

וכשנתנים 'מחצית השקל', כתב הגר"מ טוקצ'ינסקי (לוח ארץ ישראל) שלא לומר שהוא 'מחצית השקל', כדי שלא יהיה נראה כמפריש שקלים בזמן הזה [וכן מבואר במסכת סופרים (פכ"א ה"ד) ובשו"ת הגאונים (סי' מ), שיש לומר זכר ל'מחצית השקל'].

ולתת 'מחצית השקל' מכספי מעשר, דעת הגר"ש קרליץ (ישמח ישראל עמ' קנז) שאין ליתן, וכמבואר בבאר היטב (ס"ק ב), אכן, המשנ"ב והמג"א שהוא מקור דבריו לא הביאו רק 'מתנות לאביונים' [וכנראה הוא הדין משלוח מנות], ואף מה שנתן עבור בניו ובנותיו הקטנים [ראה במשנ"ב (ס"ק ה)], וכן מה שנתן שיווי מחצית השקל מלכר ג' חצאי מטבעות [ראה ברמ"א (ס"א) ובביה"ל (ר"ה ויש)], דעת הגר"חפ שיינברג (בלילה ההוא עמ' 15) שאין ליתנם מכסף מעשר.

[משנ"ב ס"ק ה]

אפילו בעד בניו הקטנים¹⁸, ואשה קצבת בעד נלדה¹⁹ וכו', שוב אינו פוסק²⁰.

18) ואף בעד נשים ובנות, דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות פורים, אשרי האיש ח"ג פמ"ב אות ג) שנהגו לשקול זכר ל'מחצית השקל' [ראה כף החיים ס"ק כז], וכן דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פורים פ"ה סי' ט) שהמנהג ליתן גם בעד הנשים והבנות, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' קפג) שאף נשים יתנו זכר ל'מחצית השקל' דרך חומרא, כיון שיש לחוש לדעות שונים חייבות ב'מחצית השקל' בזמן שבית המקדש היה קיים [הדעת תורה (ר"ה מבן)], תלם כמג"א (ס"ק ג) שסבר שהיו פטורות. וכן דעת הגר"ש קרליץ (פסקי שמועות עמ' קיט) שמעיקר הדין אין צריך ליתן 'מחצית השקל' עבור הנשים, אלא שיש שנהגו ליתן גם בעבורן [ראה בארחות רבנו (ח"ג עמ' נב אות עג) שבבית הגר"מ קניבסקי לא נתנו הנשים 'מחצית השקל'].

19) ורמז לדבר, כתב הדרכי משה (אות א) שנאמר (שמות ל' יג) 'זה יתנו כל העוברים'.

20) ובטעם הדבר, ראה בפ"ה המשניות להרמב"ם (שקלים פ"א מ"א), וכתב המקור היים (כאן) שלא מועיל על זה התרת.

מילואים הלכות מנגלה סימן תרצג תרצד המשן מעמוד קודם

לעני בפורים]. ומשום כך דעתו שם (עמי קלז). שאם נאבד לגבאי הכסף בפורים, יצא הנותן ידי חובה. מאידך, דעת הגר"ם קרליץ (שם עמי קנח) שאם הכסף לא הגיע ליד העני לא שמענו שיצא הנותן ידי חובתו, וכן דעת הגר"ח קניבסקי (תורת המועדים סי' טו אות ד, ובישמוח ישראל עמי קמו מובא שהסתפק בזה).

16) ובזמניו שלא מצויים עניים ממש [ראה מה שכתבנו במשנה סי' ב]. דעת הגר"ש אלישיב (ישמוח ישראל עמי קלט) שאין לסמוך לצאת ידי חובת 'מתנות לאביונים' על הנתינה שנתנים לפרוטי יד, משום שאין כל דארות שהם כאמת עניים [וראה בארחות רבנו ח"ג עמי מות]. ודעת הגר"ח קניבסקי (שם עמי קמח) שאף שמתור לתת להם שהורי מבואר בשו"ע להלן (סי' ג) שכל הפרשת יד נותנים לו, מימי עריף לתת למי שהוא ודאי עני.

ישראל עמי קלו) שאפשר לכתחילה לעשות כן. אכן, דעת הגר"ש וואזנר (שם עמי קמג) שבשביל שלמות המצוה ראוי שהנתינה לעני תהיה ביום הפורים, וכן דעת הגר"ח קניבסקי (שם עמי קמה) שלכתחילה ראוי ליתן ביום הפורים.

ולזכות לעני את הכסף על ידי אחר בפורים, דעת הגר"ש אלישיב (שם עמי קלו ו-קמא) שיוצא בזה ידי חובה, ובלבד שיוודע לעני על כך, וכן דעת הגר"ם קרליץ (שם עמי קנג), והגר"ח קניבסקי (שם עמי קמח).

אכן, מי שנותן 'מתנות לאביונים' בפורים לגבאי צדקה, דעת הגר"ש אלישיב (שם עמי קמא) שהם אינם צריכים לזכות לעני את הכסף בפורים, כיון שהם יד עניים, ויצא ידי חובה בנתינתו לגבאים [אלא אם כן נתנו לגבאי קודם פורים בתורת פקדון, שצריך הגבאי לזכותו

הלכות מנגלה סימן תרצד המשן מעמוד 320

דראה"ם כסף [וראה במירוץ הלכה קמא ח"ג שמשקלו 9.615 גרם כסף], ואם לא מצוי במקומו מטבע כזה, יתן מטבע שיש בו כסף מוזקק השווה לג' דראה"ם כסף כ"ל, ומי שאין ידו משגת, יתן מטבע ששמו חצי, הנהוג באותו מקום.

ולענין נתינת מטבע של מחצית שאינו יוצא באותו מקום, מנהג הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ג עמי נא-נב אות טע) היה ליתן ג' מטבעות של חצי דולר וכי מטבע של חצי שקל לא היה שווה פרטותו, וכן מהג הגר"שז אויערבך (הליכות שלמה פורים פ"ח דבר הלכה אות ט, וראה שם אות יג וארחות הלכה הע' 29) ליתן ג' מטבעות של חצי דולר. מאידך, הגר"ח קניבסקי כתב (דרך אמונה הלכות מעשר שני פ"ד ה"ד ביה"ל ד"ה מי) שמי שנותן מחצית השקל במטבע של חוץ לארץ, אינו יוצא בזה ידי המנהג של זכר למחצית השקל, כיון שאין המטבע יוצא באותו מקום, ואין זה אלא נתינת שווה כסף. דעת הגר"ש אלישיב (הליכות הנהגות פורים) שהנותן ג' חצאי דולר [במטבעות הישנים שיש בהם כסף צרוף כדי לצאת השיטות שיש לתת כסף צרוף, ראה לעיל] ראוי שיתן גם ג' חצאי שקלים, כיון שמטבע של חצי דולר אינו יוצא בארץ ישראל.

מחצית) שאפשר ליתן ג' מטבעות שלמות, חצי מכל אחת 'למחצית השקל' והשאר מתנה, או שיתנו ב' אנשים יחד (וכמבואר במשנה שקלים פ"א מ"ה, רמב"ם פ"ג מהל' שקלים ה"א-ד). מאידך, דעת הגר"ם קרליץ (אגרת הפורים פ"ב הע' ב) שדוקא בזמן בית המקדש היה אפשר ליתן שקל אחד עבור ב' אנשים, כיון שצריך הענין היה שכל אחד יתן חצי שקל לצורך קרבנות ובדק הבית, אבל בזמנינו שנתנים רק מטבע ששמו מחצית זכר למחצית השקל, יתכן שאי אפשר ליתן ב' אנשים יחד.

ומבואר ברברי הדעת תורה הניל שאין ליתן שקל חצי 'למחצית השקל', וכן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פמ"ב אות א), דעת הגר"ש וואזנר (מבית לר' חז"ו עמי ב הע' א) שבזמן שבארץ ישראל מטבע של חצי שקל אינו חשוב, אפשר ליתן מטבע של חמשה שקלים שהוא מחצית ממטבע של עשרה שקלים, אף שאינו נקרא בפי האנשים 'חצי'.

27) ומי שרצה לקיים זכר 'למחצית השקל' בשלימות, כתב הכף החיים (סי' כ) שיתן מטבע שמצוי באותו מקום בשם מחצית, שיש בו כסף מוזקק בשו"ע מחצית השקל שהיה בימי משה שהוא ג'

הלכות מנגלה סימן תרצה המשן מעמוד קסא

[משנ"ב סי' קו] וְיִתְעַנֶּה עַד אֲחֹר מִנְקָה, וְיֵאָכֵל קֶדֶם בִּיאַת הַשֶּׁמֶשׁ רַק בְּעַם אֲחֵתוֹ. (11) וכן לענין תענית חלום בערב יום כיפור, כתב לעיל (סי' תרד סי' ב) שיתענה עד הסעודה המפסקת, ובביאור החילוק בין פורים וערב יום כיפור שאין משלימים התענית לבין שבת שמתענים בה תענית חלום ומשלימים כמבואר בשו"ע לעיל (סי' רפח סי' ד), ראה בספר שלמי תודה (פורים סי' לג אות א), ומי שאינו מתיירא לנפשו מהחלום הרע שחלם, מבואר ברמ"א (שם סי' א) שאסור לו להתענות תענית חלום בערב יום כיפור [וראה במג"א שם סי' א שהוא הדין בפורים], וכן כתב לעיל (סי' רפח סי' טו) לענין תענית חלום בשבת, ועל מה מתענים תענית חלום, ראה בשו"ע לעיל (שם סי' ד) ובמשנ"ב שם (סי' ז) ומה שכתבנו שם.

יא) שבין שאף השינה היא בכלל קיום הדין 'עד ולא ידע', לכן היא צריכה להיות ביום ולא בלילה, שהרי עבר כבר זמן המצוה [וראה מועדים חמנים ח"ב סי' קצ].
10) ובטעם הדבר שלא להשתכר הרבה, כתב הפרי חדש (ד"ה בפ"ק דמגילה אמר רבא, שהוא מקור דברי הפמ"ג) שכיון שהדורות מקולקלים, ראוי לנהוג כדעת רבינו אפרים (ר"ן מגילה ג, ב ד"ה גמי מתני [שהוא היש אמרים שהביא הרמ"א]) שלמסקנת הגמרא אין חיוב להשתכר בפורים עד דלא ידע, ולא לשתות אלא מעט יותר ממה שמורגל לשתות ביום טוב, ויוצא בזה ידי חובה, כיון שכונתו לשמים כדי שלא יכשל ח"ו בשום מקרה רע, וישא ברכה מאת ה'.
ושיעור שתיית יין יותר מלימודו, כתב בשו"ע שבט הלוי (ח"י סי' קו אות ב) שצריך שהיין יעשה עליו רושם של התרוממות שמהה כדרך היין.

